

STRESZCZENIE

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Celem projektu jest przygotowanie projekcji przyszłego zapotrzebowania na opiekę wśród osób w wieku 65 lat i więcej w Polsce. Zapotrzebowanie określone jest jako liczba osób wymagających opieki ze względu na ograniczoną samodzielność wynikającą ze stanu zdrowia, biorąc także pod uwagę sytuację rodzinną. Uwzględnienie informacji o sytuacji rodzinnej seniorów w projekcji, która umożliwi ocenę potencjalnych zasobów opieki w ramach sieci rodzinnych, ma pozwolić na oszacowanie wielkości przyszłego popytu na opiekę formalną, świadczoną przez instytucje publiczne lub prywatne, i nieformalną, świadczoną głównie przez członków rodziny.

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

Narzędziem projekcji zapotrzebowania na opiekę dla osób w wieku 65 lat i więcej w Polsce będzie wielostanowy model projekcji ludności uwzględniający wiek, płeć, stan zdrowia i sytuację rodzinną. Model wielostanowy pozwala na wyznaczanie zmian struktury populacji według wyodrębnionych stanów, w jakich może znaleźć się jednostka. W projekcie rozważanymi „dodatkowymi” charakterystykami będą stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna. Za horyzont projekcji zostanie przyjęty rok 2040.

Zastosowanie wielostanowego modelu projekcji ludności będzie wymagało oszacowania prawdopodobieństw przejścia między wyróżnionymi stanami zdrowia oraz sytuacji rodzinnej, z uwzględnieniem płci i wieku. Do ich oszacowania w pracy wykorzystane zostanie podejście nieparametryczne korzystające z danych wzdłużnych na poziomie indywidualnym (mikro). Źródłem danych będzie część panelowa bazy European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC).

Projekcja ludności na poziomie populacji powstanie przez integrację już istniejących projekcji ludności z wynikami autorskich modeli szacowanych na podstawie danych mikro. Jako projekcje liczby i struktury ludności według płci i wieku zostaną wykorzystane projekcje ludności opracowane przez Eurostat. Rozpatrywane są dwa warianty połączenia gotowych projekcji ludności według płci i wieku z wynikami estymacji sytuacji rodzinnej i zdrowotnej na poziomie danych indywidualnych – makrosymulacyjny oraz mikrosymulacyjny. W wyniku każdej z możliwych metod integracji powstaną projekcje ludności w makroskali z uwzględnieniem stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej. Projekcje będą wykorzystywały warianty założeń dotyczących poszczególnych parametrów modelu projekcyjnego ludności. Różne warianty założeń pozwolą na analizę kilku potencjalnych scenariuszy zmian zapotrzebowania na opiekę w przyszłości.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki, cywilizacji, społeczeństwa

Badanie wpisuje się w nurt najbardziej zaawansowanych badań literatury światowej dotyczących szacowania zapotrzebowania na opiekę wśród osób starszych. W polskiej literaturze przedmiotu niewiele jest opracowań dotyczących problematyki oceny przyszłego zapotrzebowania na opiekę. Niniejszy projekt badawczy stanowi próbę wypełnienia luki w analizach przyszłego zapotrzebowania na opiekę nad osobami o ograniczonej samodzielności w Polsce, w których jednocześnie uwzględnione są zmiany struktur ludności, stanu zdrowia oraz modelu rodziny i struktur gospodarstw domowych. W badaniu wykorzystam dynamiczny wielostanowy model projekcyjny, uwzględniający stan zdrowia i sytuację rodzinną (skład gospodarstwa domowego) seniorów. Pozwoli to na określenie efektu zmiany stanu zdrowia według wieku na zapotrzebowanie na opiekę zgodnie z różnymi teoriami zachorowalności, z których skorzystam, formułując scenariusze projekcji. Uwzględnienie informacji o sytuacji rodzinnej seniorów umożliwi określenie wpływu kurczenia się zasobów opieki nieformalnej na zapotrzebowanie na opiekę formalną.

Praca nad estymacją parametrów do modelu projekcyjnego będzie również stanowić wkład do badań nad wzajemnym związkiem między zmianą stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej osób starszych.

Zmiany w strukturze wieku populacji Polski i ich konsekwencje są dostrzegane jako kluczowe wyzwania społeczno-ekonomiczne. Wśród głównych priorytetów tworzonej polityki senioralnej w Polsce wskazuje się na potrzebę rozwoju usług społecznych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób starszych. Rezultaty moich badań mogą być wykorzystane przy projektowaniu takiej polityki i dostosowaniu podaży opieki formalnej do przyszłych potrzeb.